

Dansk vin dur

Af Jan Thrysoe, jan@guldbaekvingaard.dk

Der fremstilles masser af kvalitetsvin i Danmark. Hundredvis af internationale præmieringer tages hjem fra konkurrencer i udlandet. Danske sommelierer og vinskribenter begynder endda at slå til lyd for, at dansk vin nu har nået en kvalitet, der kan matche udenlandske vine. Måske har vi ovenikøbet med vores friske og ranke syreprofiler nogle tekniske fordele i forhold til mange andre steder i verden, hvor det efterhånden bliver så varmt, at druerne modner for hurtigt med høje sukkerværdier og lavt syreindhold, hvilket tvinger vinproducenter til at producere vine, som enten har meget højt restsukker eller uhensigtsmæssigt høj alkoholprocent.

Desværre spores der stadig, mange steder, en meget konservativ holdning i forhold til dansk vin eller måske endda en direkte fravælgen til fordel for de billige, kendte og "sikre" vine. Om det er vores kendte "jantelovs-gen" her i Danmark eller direkte uvidenhed, der fastholder denne tilstand, er svært at sige.

Det er også en underlig kendsgerning, at vinverdenen, fra producenter til forbrugere, opdeler sine vinplanter i "hybrider" (eller interspecificke hybrider) og vinifera. Vi hører da ikke om hybride æbler eller jordbær, så hvorfor insisterer vi på at foretage denne sondring netop for vindruer?

Denne holdning går givet tilbage til Phylloxera-krise i midten af 1800-tallet, hvor vinrodslusen – Phylloxera – der blev indslæbt fra Amerika, var årsag, at et meget stort antal vinmarker gik til grunde overalt i Europa og ikke mindst i Frankrig. Nær-

mest i panik kastede vinproducenterne sig over videreudvikling (krydsning) af vinplanter og podning på resistente amerikanske rodstocke. Dette for at skabe sundere og mere resistente planter og dermed redde den europæiske vinindustri. Fra 1870'erne krydsede europæiske drueopdrættere vinifera-sorter med adskillige amerikanske Vitis-arter for at producere det, der blev kendt som de "fransk-amerikanske hybrider". Succesen med denne indsats resulterede i sidste ende i 400.000 hektar med disse hybrider under produktion i Frankrig (ref. A).

Men vinkvaliteten af nogle af de fransk-amerikanske hybrider viste sig at være skuffende sammenlignet med traditionelle 100% Vitis vinifera-sorter. I begyndelsen brugte man desværre i krydsningerne fortrinsvist vinifera-forældre af lavere kvalitet som f.eks. Aramon (en bredt plantet bulkvinsort) snarere end elitesorter. Krydsningerne fik rent faktisk den europæiske (især franske) vinindustri tilbage på fødderne, men de gav også et langvarigt dårligt omdømme for vin fremstillet af interspecificke hybrider.

En anden løsning – podning af vinifera-sorter på Phylloxera-resistente amerikanske Vitis-rodstocke – vandt frem, og efterhånden som brugen af resistente rodstocke tog til, strammede Frankrig gradvist reglerne for at afskrække brug og genplantning af de fransk-amerikanske hybrider. Det mundede ud i et egentligt forbud mod genplantning i begyndelsen af 1970'erne. I 2010 var det areal, der var plantet med fransk-amerikanske hybrider, faldet til 6.000 hektar, svarende til 0,8% af de 785.000 hektar vin i Frankrig (ref. A).

Videreudviklingen af *Vitis vinifera* vinplanten stoppede heldigvis ikke helt. Det var en kendsgerning, at de nyudviklede planter var mere robuste, og flere lande, specielt Tyskland, Schweiz og flere østeuropæiske lande, fortsatte med at krydse *vinifera* sorterne, både med andre *vinifera* sorter samt med andre sorter af *Vitis* familien. Alt sammen på den gode gammeldags meget tidkrævende "bierne og blomsterne" metode. Her er det fortrinsvist elitesorter som Cabernet Sauvignon, Pinot Noir, Riesling m.fl., der er ryggraden i de nye sorter. Resistenspartneren, der er krydset ind, kan indeholde f.eks. amerikansk *Vitis labrusca* eller asiatiske *Vitis amurensis* "blod". Disse fremmede arter af *Vitis* slægten er væsentlig sundere og mere resistente overfor de svampesygdomme, som vinbønderne i dag kæmper mod i den konventionelle vinproduktion. Det betyder at vi i dag har adgang til en lang række "super-vinplanter", der både er resistente, og således kan dyrkes helt eller delvist uden brug af pesticider, og som frembringer fremragende vin, der sagtens kan måle sig med vin fra de "gammeldags" *Vitis vinifera* sorter.

Der arbejdes målrettet på at fremme kendskabet til disse nye resistente sorter, der ikke længere kaldes ved det fordomsbæftede navn "hybrider", men med den nye betegnelse PIWI (PIWI er en forkortelse af det tyske ord, der betyder "svampemodstandsdygtig"). Dette blandt andet via organisationen PIWI

International, der idag repræsenterer 19 nationer. I denne artikel bliver begge betegnelser dog brugt i flæng. De danske vinproducenter har derfor også en stor opgave i til stadighed at informere og oplyse om disse nye sorter og netop sætte fokus på de muligheder for bæredygtig vinproduktion, som PIWI sorterne giver.

Det er en kendsgerning, at *Vitis vinifera* sorter (Cabernet Sauvignon, Merlot, Riesling Nebbiolo m.fl.) er meget følsomme overfor sygdomme. Specielt svampesygdomme som meldug, vinskimmel og gråskimmel angriber i stor stil *vinifera* sorterne. Disse sorter har derfor et stort behov for i første omgang forebyggende sprøjtninger med pesticider (fungicider), og hvis ikke dette rækker, så sprøjtning med endnu mere potente bekæmpelsesmidler. Det er således ikke ualmindeligt, at *Vitis vinifera* sorterne sprøjtes mindst hver 14. dag hele vækstsæsonen igennem – svarende til helt op til 20 sprøjtninger årligt. Der er lavet flere undersøgelser som dokumenterer, at der kan findes pesticidrester i konventionelt fremstillet vin. For nyligt viste en undersøgelse af et større antal californiske vine, at 100% af disse indeholdt spor af Glyphosat (Round-Up) (Ref.B). I 2014 blev et antal franske skolebørn forgiftet, da man sprøjtede vinmarkerne i nærheden af skolen (Ref C). Der bliver således brugt enorme mængder af pesticider i den konventionelle vindyrkning verden over. I Frankrig står vinavl for 20% af det samlede årlige pesticidforbrug i hele landet, på trods af at vinproduktionen kun repræsenterer godt 3% af Frankrigs samlede landbrugsjord (ref. D). Heldigvis stiger andelen af økologisk dyrket og produceret vin på verdensplan, men det er stadig, her i begyndelsen af 2020, et stykke under 5% af verdens vin, der er økologisk produceret.

Både i EU systemet og i de fleste medlemslande er der stærkt fokus på at få nedbragt brugen af pesticider i planteproduktionen. Med det kæmpe fokus, der nu er på bæredygtighed, sunde madvarer (og drikkevarer), er det helt oplagt at hybrid-skeptikerne kommer til at ændre holdning. De kommende generationer vil simpelthen ikke acceptere, at deres fødevarer kan indeholde usunde eller ligefrem skadelige stoffer. Og denne nye generation af forbrugere er næppe heller underlagt vores tids vin-nørds ofte konservative måde at se verdens vin på.

I en revision i 2009 lempede EU de regler, der forbød hybrider. Den højeste klassificering – Beskyttet Oprindelsesbetegnelse, BOB – kræver muligvis stadig *Vitis vinifera*-sorter, men hybrider krydset med *Vitis vinifera* kan bruges i det lavere niveau – Beskyttet Geografisk Betegnelse – BGB. Det ser dog ud til at EU indirekte har godtaget PIWI sorter også til BOB klassificeringen, idet man bl.a. anfører følgende i forbindelse med den hidtil eneste danske BOB klassificering:

"Hvad angår påstandene om, at produktet ikke er fremstillet af druesorter, der tilhører *Vitis vinifera*, skal der tages hensyn til en række elementer. For det første findes der ikke på EU-plan en harmoniseret klassifikation af, hvilke druesorter, der tilhører *Vitis vinifera*. Desuden forefindes der ikke hos noget officielt kompetent organ, som f.eks. Den Internationale Vinorganisation (OIV), nogen referenceliste eller noget videnskabeligt dokument, som pt. gør det muligt utvetydigt at kategorisere *Vitis vinifera*-arten eller krydsninger mellem *Vitis vinifera*-arten og andre arter fra slægten *Vitis*, eller at skelne mellem dem. I lyset af ovenstående bør spørgsmålet om en videnskabelig definition hovedsagelig behandles i forbindelse med den forudgående

ationale vurdering, som medlemsstaterne skal gennemføre i henhold til artikel 96 i forordning (EU) nr. 1308/2013. Danmark benytter den tyske klassifikation, hvor de fem omhandlede druesorter er klassificeret som tilhørende *Vitis vinifera*" (ref. E).

Allersenest har man i EU i 2018 taget hul på en revision af den fælles markedsordning for landbrugsprodukter – herunder vin. Der er bl.a to foreslåede ændringer der er virkelig interessante for Danmark og dansk vin:

(9) Reglerne for medlemsstaternes klassificering af druesorter til vinfremstilling bør ændres til at omfatte druesorterne Noah, Othello, Isabelle, Jacquéz, Clinton og Herbeumont, som tidligere var udelukket. For at sikre, at vinproduktionen i Unionen udvikler en større modstandsdygtighed over for sygdomme, og at den anvender druesorter, der er bedre tilpasset til de ændrede klimaforhold, bør det fastsættes, at sorter af arten *Vitis labrusca* og sorter, der stammer fra krydsninger mellem *Vitis vinifera*, *Vitis labrusca* og andre arter af slægten *Vitis*, kan plantes med henblik på vinproduktion i Unionen.

(10) For at give producenterne mulighed for at anvende druesorter, der er bedre tilpasset til de ændrede klimaforhold og mere modstandsdygtige over for sygdomme, bør der fastsættes bestemmelser, der tillader produkter, der anvender oprindelsesbetegnelser ikke kun fra druesorter, der tilhører arten *Vitis vinifera*, men også fra druesorter, der stammer fra en krydsning af arten *Vitis vinifera* med andre arter af slægten *Vitis* (ref. F).

Det er således særdeles positivt, at myndighederne både i de enkelte lande og i EU medvirker til at gøre det muligt at anvende de nye resistente sorter, for på den måde at formindske forbruget af pesticider i den konventionelle vindyrkning.

Nu mangler vi så, at "vinsnoberne", "vinkøbmændene", vinorganisationerne og især forbrugerne, får øjnene op for, at der findes bæredygtige sorter af høj kvalitet, der kan konkurrere med de "gamle" ikke-resistente sorter. Her kan de danske restauranter, vinbutikker og måske ikke mindst vinskribenter være med til at gøre en forskel. Man kunne ønske, at man her i Danmark havde samme holdning som i New Zealand, hvor det er en selvfølge, at vin produceret i New Zealand kommer før importeret vin, hvilket også har været medvirkende til at New Zealandsk vin virkelig er kommet på verdenskortet.

Og så kan man jo netop i forhold til restaurationsbranchen undres over, at de efterhånden rigtigt mange fantastiske restauranter, der markedsfører sig med "Nordic Cuisine", "Lokale Råvarer", "Green Match" osv. osv., til deres mad ofte udelukkende serverer importerede vine. Specielt når der i lille Danmark findes adskillige vingårde, der fremstiller kvalitetsvine, som netop i stil, syrebillede og tankegang matcher "Nordic Cuisine", "Lokale Råvarer" og bæredygtighed helt perfekt. Det kommer jo til at klinge lidt hult, når en så vigtig del af restaurantoplevelsen som vinen ikke nyder samme bevågenhed, og kunden ofte end ikke har muligheden for at vælge en lokal dansk vin til maden. Sandsynligvis ligger der en lokal vingård inden for en 50 km fra restauranten, og det er jo alt andet lige bedre at handle lokalt, fremfor at hente vinen, måske på den anden side af jorden.

Prisen er givet en faktor, men som med meget andet er der et stigende antal forbrugere, der er parate til at give lidt mere for kvalitet, bæredygtighed, godt håndværk og en positiv fortælling. Det handler blot om viljen til at give kunden muligheden for at kunne vælge lokal vin til de lokale råvarer. Derfor skal vi i dialog med restaurationsbranchen og prøve at finde et fælles "fodslaw", så restaurantgæsterne får mulighed for at stifte bekendskab med dansk kvalitetsvin – hvem tør begynde og måske gøre dansk vin til et konkurrenceparameter?

Måske handler det endda om at komme med på vognen, medens der er dansk vin at få, for det er jo trods alt endnu ret begrænset, hvor meget dansk kvalitetsvin der fremstilles.

Interessen for PIWI vine stiger lynhurtigt i øjeblikket. Bl.a. har en af verdens største vinmesser – ProWein – nu i høj grad fokus på PIWI vine og der var planlagt en særskilt "tasting zone" for PIWI vine i årets ProWein arrangement i Düsseldorf i marts. En messe der blev udsat til 2021 på grund af COVID-19. 🏠

Referencer:

- A: <https://winesvinesanalytics.com/news/article/201942/Will-Europe-Embrace-Hybrid-Wine-Grapes>
- B: <https://returntonow.net/2019/01/13/glyphosate-found-in-100-of-california-wine-tested-even-organic/>
- C: <https://www.decanter.com/wine-news/bordeaux-school-children-sick-from-vineyard-pesticides-say-officials-12745/>
- D: <https://firstvine.wordpress.com/2015/04/15/finally-some-real-data-on-pesticides-in-wine/>
- E: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0606&from=EN>
- F: [https://www.eu.dk/samling/20181/kommissionsforslag/KOM\(2018\)0394/kommissionsforslag/1495109/1905838.pdf](https://www.eu.dk/samling/20181/kommissionsforslag/KOM(2018)0394/kommissionsforslag/1495109/1905838.pdf)

FAKTA

- I Danmark anvendes langt overvejene bæredygtige PIWI druesorter til vinfremstillingen.
- I de fleste vinlande verden over kan vinbonden vælge mellem hundredevis af pesticider. I Danmark er der for nuværende kun et par pesticider, der er godkendt i produktionen af druer.
- Der er ca. 100 danske vingårde, der er godkendt til at kunne producere og sælge vin. Der dyrkes i underkanten af 100 hektar med vin til kommerciel produktion i Danmark.
- Danske Vinbønder modtager intet tilskud til vinproduktionen i modsætning til de fleste andre europæiske vinlande.